

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

102. An tempore Aduentus, & Quadragesimæ sit peccatum mortale
traducere sponsam solemniter in domum sponsi, & conuiuia solemnia
facere. Et asseritur annem traductionem sponsæ in domum sponsi, etiam

...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

At si Parochus, & testes tantum per interpretem intelligant quod agitur, nec possunt illi esse certi, neque Ecclesiam certam reddere, innumeris enim litibus pateret aditus. Pone enim vnum ex contrahentibus dicere interpretem esse mentitum in eo, quod explicuit ipsum consensisse, in quo casu interpreti etiam iuranti non est habenda fides, cum interpreti in re dubia non adhibeatur fides, etiam si contrahens non producat Testes alios, vt docuit Donellus in lege 1. Tum quia ille Interpretis in eo testimonio vnus est, eius autem testimonio non creditur lege *Iurisjurandi. Cod. de Testibus*. Deinde huius Interpretis interest ita existimari, vt dicit, eius enim res agitur in eo testimonio, in sua autem causa nullus est testis, lege *Nullus ff. de Testibus, & leg. omnibus. Cod. eodem*. Quare duobus testibus, probare debet aliter contrahens, qui vtriusque linguæ periti fuerint & ibi interfuerint, alium, qui negat consensisse. In hoc ergo casu quomodo per Parochum probabitur Matrimonium apud Ecclesiam? Quamuis enim demus duos alios testes, qui cum Parocho adsunt, vtriusque linguæ peritos esse, & recte intelligere, an Interpretis vere explicet Parocho, quid agant contrahentes. At Ecclesia non tantum voluit esse duos illos testes, sed tres, scilicet, Parochum etiam testem qualificatum. Testis autem esse non potest Parochus, nec potest affirmare se scire, neque se audiuisset, sed erit in eo casu testis ex auditu alieno, cuius testimonium ex regula generali non admittitur, *cap. Licet ex quadam ibi*; Præter communem formam, de testibus vt ibidem notant Canonistæ. Cuius regulæ generalis ea ratio à Doctores communiter affertur, quod testis debet deponere de his, quæ nouit, & quibus præsens fuit, & sic per proprium sensum & non per sensum alterius, *cap. Testes. 3. quest. 9*. Quam rationem reddunt Ioannes Andreas, in *d. cap. licet*. Aliique non pauci. Addit etiam aliam rationem Baldus: Quia sicut exemplum non probat, ita neque testimonium de auditu alieno. Et quidem in eo testimonio de auditu alieno causa scientiæ non est manifestior dicto, sed ignotior, & est quasi relatio relationis veritatis. Et quamuis nonnulli Doctores doceant testimonium de auditu alieno, aliqualem præsumptionem facere aliis concurrentibus, atque ita Parochum, licet sit testis de auditu alieno, tamen fidem facere concurrentibus aliis duobus testibus, hoc certe non satis mihi placet, quia licet in quouis alio Teste admitti posset, non tamen in qualificato, qualis est Parochus cuius præcipuum debet esse testimonium. Quare ego existimo esse contra rationem testis, qui fidem facturus sit, vt per Interpretem intelligat quod agitur, sed per suum proprium sensum debet intelligere, aliàs instrumentum eius testimonium erit: quod non ita repugnat Iudici, ad cuius officium exercendum solum exigitur, vt causæ iudicandæ compos fiat, quæ per se, vel per alium potest intelligere. Hucusque Pontius. Sed Leandrus de *Sacramentis. to. 2. tract. 9. disp. 7. 9. 36*. media via incedit, & ait, non sufficere ad valorem Matrimonij intelligere consensum contrahentium, præcisè per Interpretem, bene tamè casu, quo dictis Interpretis adiungantur aliqua signa contrahentium, experimentia moraliter consensum ipsorum; quia in hoc euentu optime potest Parochus fidem facere de his, quæ nouit per Interpretem simul, & per proprium sensum, alias minime.

2. Verum ergo absolute contra Leandrum & Pontium adhæreo opinioni affirmatiuæ Pattis Sanchez, *lib. 3. disp. 39. num. 3*. Hurtadi de *matrim. disp. ... difficult. 15. num. 48*. Ochagauia *tract. 3. quest. 13. n. 1*. quibus addo Martinum de San Ioseph, in *monita Confess. tom. 1. lib. 1. tract. 15. de matrimonio, num. 16*.

& Martinum Perez, de *matrimonio, disp. 40. sectio. num. 2*. & probatur hæc opinio, quia Contrahentes satis explicant sibi consensus per Interpretem, ergo etiam explicant eos satis ipsi Parocho, & Testibus per eundem; patet consequentia, & Testis sufficiens signum, vt Contrahentes percipiunt suum consensum, est etiam sufficiens signum vt Parochus, & Testes possint de eo testificari; neque enim Tridentinum exigit maiorem notitiam consensum in Parocho assistente, vel in aliis Testibus eorundem ipsius Contrahentibus. Et sane si in alio Contrahentibus est satis Interpres ad eorum probationem, erit etiam in isto Imo à fortiori in isto, cum in Tridentini sit correctorium, neque expresse exigit Testes per seiplos cognoscentes consensus; & non per Interpretem. Firmatur amplius; nam Interpres vnus personam constituit cum Contrahente; exprimit enim consensum ipsius ex eius voluntate, notitia, & mandato: ergo Parochus, & alij Testes potest absolute testificari de consensu talium Contrahentium, quamuis ipsos non percipiunt immediate ab eis, sicut nec percipit consensum qui datur per Procuratorem, & tamen recte testificatur de eo. Nec valet dicere, quando dantur consensum per Procuratorem adesse literas mandatis, & instrumenta manifestantia consensum. Non inquam, valet, quia illud mandatum non est sufficiens expresse consensus ad Matrimonium, nisi illæ literæ continent perhibentem vt Procurator exprimat consensum; vel nisi sit non reuocata voluntas, quæ non constat Parocho, & Testibus. Adde si instrumenta sint idiomatica ignota Parocho, & Testibus, isti indigent Interprete. Idemque erit si fiat Matrimonium per literas ignotæ linguæ; & tamen hæc Matrimonia valida sunt, ergo etiam & illud in quo Parochus, & Testes percipiunt consensum Contrahentium per Interpretem. Quod si in hoc casu sit aliquando periculum litium, id erit per accidens; nam etiam in aliis casibus potest esse idem periculum litium, & tamen id non obstat. Et ita nostram sententiam, post hæc scripta inuenio docere Anicum in *Curs. Theol. tom. 9. disp. 7. sect. 11. num. 104*. qui respondet ad argumenta contraria adducta à Pontio contra Sanchez. Ad illud, & non pigebit: est enim vt doctissimus. Idem etiam contra Pontium docet Bossius de *matrim. 3. §. 2. n. 150*. nã Interpreti integra fides danda est, quia non habet vt Testis ad communem consensum declarandum. Neque etiam verum est, quod in tali casu Parochus, & Testes sint Testes de auditu alieno; nam verè sunt Testes de auditu proprio: quia vt dictum est, Interpretis non fungitur vice testis, sed se habet eamquam vox ipsorum Contrahentium, declarans eorundem consensum ipsiusmet Contrahentibus, & Parocho, ac Testibus præsentibus. Quare sicut si ipsi met Contrahentes coram Parocho, & Testibus non exprimerent consensum propria voce, sed scriptura, Parochus, & Testes essent Testes de proprio sensu, quia scriptura est vicaria vocis Contrahentium, illamque representat, ita cum exprimitur media voce Interpretis ad id ab ipsis electi, quia vox Interpretis est vicaria vocis eorundem Contrahentium, illamque representat; Vnde corruunt argumenta Pontij. Vide etiam Gutierrez de *matrim. cap. 6. §. 3*. Barbosam in *Decret. tom. 2. lib. 4. tit. 1. cap. 7. num. 3*. & Bonacinam de *matrim. quest. 2. punct. 8. num. 7*.

RESOL. CII.

An tempore Aduentus, & Quadragesime sit peccatum mortale iraducere sponsam solemniter in domum sponsi, & conuiuia solemnia facere?

Et asseritur omnem translationem sponsa in domum sponsi, etiam absque solemnitate interdictam esse Feriarum tempore.

Et an liceat hoc tempore Feriarum consummare matrimonium? Ex part. 3, tr. 4, Ref. 265, alias 266.

Sup. hoc & benedictio- ne nuptiaru contenta à lra. 3. huius textus cur- siva in fine Ref. seq.

§. 1. Negatiue respondet Sanchez de matr. 10. 2. lib. 7. disp. 7. num. 18. vbi sic ait. Verum vt meam sententiam explicem, solas nuptiarum benedictiones hoc tempore veritas esse sub mortali existimo, quia generali consuetudine receptum esse video, vt sponsa eo tempore in sponsi domum traducatur, conuiuiaque fiant, ac alia laticia signa praebeantur conuiuibus Praelatis. Quare si haec moderata sint, nullam culpam agnosco, si aliquantulus sit excessus, solam venialem, mortalem autem minime, nisi vbi nimius esset excessus, ita vt sanctitari praedictorum temporum notabiliter detraheretur, & ansa notabilis iure optimo offensionis, ac scandali spectantium animis tribueretur. Ita Sanchez.

2. Sed contrariam sententiam tenet Basilus Pontius de matrim. lib. 6. c. 8. n. 10 vbi probat sponsum traducendum solemniter sponsum in domum suam, ac conuiuia facientem peccare mortaliter.

3. Verum mihi opinio Sanchez videtur etiam probabilis, & illam nouissimè docet Villalobos in sum. 10. 1. tract. 14. diff. 2. n. 4. vbi ita asserit. [En este tiempo lleuar à la muger à casa con solemnidad, y feria es de alegría, dicen muchos, que feria pecado mortal, aunque Sanchez con otros dice, que solas las benedictiones serian pecado mortal, por que esta assi recebido en vfo, la qual sentencia es mas mansa y probable, y se puede seguir.] Sic ille, & ego.

4. Ex his inferitur non bene Syluestrum verb. matrimonium 7. quast. 2. Euanuèlem Sà verb. impedimenta matrimonij non dirimentia. num. 2. Vexacruz in speculo. part. 1. art. 14. conclus. 4. Bartholomaeum Ledelman de matrim. dub. 60. concl. 3. Cucum lib. insit. tit. 12. num. 9. & alios, asseruisse omnem translationem sponsa in domum sponsi, etiam absque solemnitate, interdictam esse feriarum tempore. Et etiam partum probabiliter loquuti sunt Paludanus in 4. dist. 32. q. 1. art. 4. D. Antonin. part. 3. tit. 11. c. 17. in fine. Rosella verb. impedimentum, imped. 17. Angelus verb. debet. n. 1. Tabiena verb. impedimentum, imped. 14. q. 2. n. 3. in fine. Caietan. in sum. verb. matrimonium. cap. ult. §. in publico autem loco. Armilla verb. matrimonium, n. 64. & alij asserentes non licere hoc tempore feriarum consummare matrimonium; nullum enim est peccatù, si his temporibus consummentur matrimonia, siue de prima consummatione, siue de sequenti- bus sermo sit, vide Basilium Pontium vbi supra, n. 8. Coninch de Sacram. disp. 30. dub. 3. concl. 4. n. 37. Sanch. loco cit. num. 23. & penes ipsos, Filliuc. 10. 1. tract. 10. part. 2. cap. 9. num. 271.

RESOL. CIII.

An nuptia sint prohibita in die Sabbathi ante Aduentum?

Idem quaritur à Vesperis ante diem Cinerum.

Et an si tempore prohibitio Aduentus, & Quadragesima adhibeatur solemniter benedictio nuptiarum, aut traducatur solemniter sponsa ad domum sponsi, aut adhibeantur conuiuia, aut alia laticia signa, peccent mortaliter sponsi talia facientes? Ex p. 3. tract. 4. Ref. 201. alias 202.

Sup. hoc in §. Ref. seq.

§. 1. Probabilem puto contra Sanch. lib. 7. disp. 7. opinionem Basilij Pontij de matr. lib. 6. c. 3. Tom. 11.

n. 5. vbi sic asserit. An dies praecedens Dominicam Aduentus, & diem Cinerum saltem à vespers comprehendatur decreto Concilij Tridentini, ita vt in vespere eorum diem nuptia celebrari non possint. Et quidem quod attinet ad diem Cinerum, conveniunt Doctores, non incipere prohibitionem nisi à media nocte, itaque integro die Martis solemniter nuptias celebrari posse. At quod spectat ad Aduentum Domini non pauci Doctores, & inter eos Thomas Sanchez existimant in vespers praecedentis diei esse nuptias prohibitas, nisi vbi consuetudo aliud approbaverit. Ego tamen existimo verius etiam prohibitionem incipere à media nocte, atque in Sabbato integro ante Dominicam primam Aduentus nuptiarum solemnitate non esse prohibitam. Ad id inuenior, quia Concilium Tridentinum, & alia antiqua decreta dicunt, ab Aduentu Domini non posse solemniter celebrari nuptias, at Concilium Raennaten- sè secundum sub Clem. V. cap. 19. expressè primam Dominicam Aduentus nominat, quam certum est à media nocte incipere. Ex quo decreto colligo, ea ratione intellecta semper fuisse antiquiora Ecclesiae decreta, quae ab Aduentu Domini nuptias prohiberint. Ita vir doctissimus, qui n. 10. putat, si dicto tēpore prohibito adhibeatur solemniter benedictio, aut traducatur solemniter sponsa ad domum sponsi, vel adhibeantur conuiuia, aut alia laticia signa, peccare mortaliter sponsum talia facientes. Sed in hoc Iacobus de Grassis part. 1. lib. 2. c. 85. n. 28. tantum veniale peccatum agnoscit.

Sup. his sequentibus in Ref. praeterita.

RESOL. CIV.

An nuptia prohibeantur à primis vespers Sabbathi ante primam Dominicam Aduentus? Ex part. 3. tr. addit. Ref. 266.

§. 1. Pro affirmatiua sententia in part. 3. tract. 4. refol. 202. adduxi Sanchez, cui nunc addo Barbolam de officio Parochi, cap. 21. n. 13. & Petrum Ochagatium de Sacram. tract. 3. de imped. matr. q. 41. n. 3. vbi sic ait. Praenotandum est tempus feriarum Aduentus incipere à primis vespers Sabbathi ante Aduentum, tunc enim communiter & quantum est de se Officium Aduentus solet incipere, tempus vero feriarum Quadragesimae, incipere à media nocte diei Cinerum, quia Officium Quadragesimae si in toto rigore perpendatur, tunc sumit exordium. Quae doctrina vera est, nisi alium modum incipiendi consuetudo legitima obinuerit: tunc enim consuetudini saeuendum est. Iste autē modus numerandi initium temporis feriatum, conformis videtur rationi, quia numerari debet iuxta leges Ecclesiae, in qua tempus incipere dicitur ab eo puncto, in quo Officium Ecclesiasticum proprium illius temporis incipit. Ita ille.

Quae hie est Ref. antecessens.

2. Sed ego in citata resol. pro contraria sententia adduxi Basilium Pontium, cui nunc addo Caualecanum part. 2. decis. 58. num. 19. & alios vbi infra, quia verba Concilij Trident. & alia antiqua decreta, licet dicant ab Aduentu Domini non posse solemniter celebrari nuptias, at Concil. Raennatense secundum sub Clement. V. cap. 19. expressè primam Dominicam Aduentus nominat. Sed prima Dominica Aduentus incipit à media nocte; ergo, &c. Ex quo decreto colligit Pontius, ea ratione intellecta semper fuisse antiquiora Ecclesiae decreta, quae ab Aduentu Domini nuptias prohibuerunt. Et hanc opinionem Pontij visa est amplecti nostra prima Synodus Paenormitana anno 1615. sub eminentissimo Domino meo Cardin. ab Auria, vbi part. 2. cap. 7. n. 23. ita asseritur: Postremò meminere à Dominica prima Aduentus vsque ad diem Epiphaniae, & à feria 4. Cinerum.

L 1 v. que